

Però ¿qui parla valencià?

Segons l'article novè de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, «seran vàlides i amb plena eficàcia jurídica totes les actuacions administratives realitzades en valencià a l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana». Això és el que diu el paper que, com tothom sap, és molt sofrit, i més si és tracta d'un imprès de l'ens autonòmic, on, ara per ara, no el fan bo ni els funcionaris suposadament obligats a fer-lo.

Magres les està passant l'Associació Cultural Bekirent, de Bocairent, per tal de legalitzar els estatuts. Com és preceptiu en aquests casos, l'associació presentà a Govern Civil de València la instància administrativa necessària, concretament el vuit d'octubre. El departament receptor de la demanda exigí que se'n lliuràs, igualment, una còpia en castellà, atès que havien d'enviar-la a Madrid. «A Madrid —els digueren— només entenen una llengua». No cal dir quina.

La junta de l'associació cultural decidí fer una còpia en castellà i comparegué de nou en el registre de Govern Civil, pensant que, aquell mateix dia, el divuit d'octubre, la legalització seria un fet. Però no, ja que tres dies més tard rebren una comunicació del departament d'associacions demanant-los en dues còpies més, en castellà.

El vint-i-sis d'octubre el governador civil declarava a la premsa: «En las delegaciones de la administración pública en toda la Comunidad Valenciana se admitirán todos los escritos que se remitan redactados en lengua valenciana, cuando su contenido

A propòsit de la campanya «Parlem Valencià», organitzada per la Conselleria de Cultura, hem recorregut algunes institucions per fer balanç sobre l'ús del català en la burocràcia

«Ayuntamiento, ¿digame?»

/ Leopoldo Amor

deba resolverse dentro de la Comunidad, y en los casos en que su resolución deba tramitarse fuera, los escritos en valenciano deberán ir acompañados de una copia traducida». No hi ha dubte: al senyor governador, li prenen el pèl els seus empletas.

Però, un amo ha de manar. Així ho entengué la gent de l'associació cultural que, amb les declaracions

del governador retallades, es tornaren a presentar al registre de Govern Civil, per tal que els indicassen a què s'havien d'atenir. El cap del departament es llevà el mort de damunt passant-lo a una d'aquelles relíquies tan freqüents en l'administració. La dona es sufocà: «no lo presentan en chino porque no saben, que, si no, igual lo hacen»; «pues veas tu, con veinte anos que llevo como funcionaria lo único que me faltaba seria aprender el valenciano». I els de l'associació cultural, fermes. «Pues bien —proseguí la dona—, si ustedes no me presentan las copias en castellano, la que tengo traducida me la quedaré yo, y mandaré a Madrid una en valenciano, a ver qué pasa». Senzillament, Maria, no ho entendrien. Perquè a Madrid encara no hi ha traductors per a un idioma que rep un tractament inferior a qualsevol d'«estranger». I el litigi continua.

¿Cómo dice?

En les bromes d'aquesta mena Correus i Telègrafs fa de capdavanter. Fa unes setmanes publicàvem en la secció «Plou i fa sol» una carta que havia estat tornada perquè, segons el funcionari de Correus, el carrer de la Sang «era desconocido en esta cartería». El carrer en qüestió és el de

l'Ajuntament de València. Una setmana després, Correus de Castelló notificava a la Coalició Unitat del Poble Valencià que es presentàs a les oficines a reclamar un paquet. La notificació anava dirigida a Unitat del Poble *Espanol*. Sense comentaris.

Encara més. Si teniu sang freda, proveu dictar un telegrama per telè-

fon. En valencià, és clar. La cosa és kafkiana:

—Bon dia, senyoreta. Voldria dictar-li un telegrama per telèfon.

—Si no me habla en español, no lo entiendo.

—Ho tenim fotut, jo no sé l'espanyol.

Els funcionaris de l'Administració Pública no estan obligats a respectar la Llei d'Ús, fins que no passen tres anys

—Pues que se ponga uno que lo hable.

—Impossible, l'únic que el sabia, el van despatxar. En tot cas, que es pose una senyoreta que entenga el valencià.

—Aquí nadie lo entiende.

—Vosté tranquil·la, jo li'l lletrege a poquet a poquet.

Ella esbufegà.

—Bueno...

Abans que reaccione, ja hi som:

—El text és el següent: «Pregue que envieu urgent treball Països Catalans». P de pàtria, R de revolució, E...

—De Espana —apuntà la senyoreta.

—No senyora, E d'estudiant.

I així successivament. Aquesta prova, feta des de la redacció, reeixí finalment, gràcies a l'esforç i la paciència de l'amable senyoreta i d'un servidor. Però, considerant les dificultats, d'ara endavant enviarem coloms.

En relació amb anys enrere, les coses han canviat una mica en la Telefònica, almenys pel que fa a la comprensió. La senyoreta, per dues vegades, contestà el salut en valencià, tot i que facilità la informació en castellà. Tanmateix, a l'administració del monopoli la normalització encara és lluny d'assolir un grau mínim de normalitat. Un usuari els va enviar una carta demanant-los que modificassen l'adreça, que era equivocada. El client feu la carta en valencià, i els de

l'administració de Telefònica ni la modificaren ni li contestaren.

La telefonista de l'Ajuntament de València ha millorat el tracte. Ara ja no s'emprenya amb tanta facilitat: «Ayuntamiento, ¿dígame?». «Pose'm amb el servei jurídic». ¡Miracle!, et posa.

anys». És a dir, d'una banda, tenim el dret a utilitzar i fer servir l'idioma a l'Administració Pública. Però, de l'altra, el funcionari no es veu obligat, fins que no passen tres anys de la publicació de la Llei d'Ús, a acceptar la normativa. En tot cas, és la bona voluntat burocràtica o la comprensió

Govern Civil: empleats desdiiuen el governador

/ Leopoldo Amor

De tota manera, pensem que no seria excessiu que en els llocs de comunicació amb el públic hi hagués persones que parlassen valencià.

Setze jutges d'un jutjat...

Normalment, davant els entrebancs i les dificultats que es troben a l'Administració Pública per tal de dirigir-se o fer les sol·licituds en valencià, s'adopta la postura de canviar de llengua; així, t'estalvies temps i gresca. Una barrila que Ells, els qui hi ha a l'altra banda de la finestreta, no tenen inconvenient a encetar, sabedors com són dels «seus» drets.

En la primera disposició transitòria de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià es diu que «l'ús de l'idioma autòcton regulat a la present Llei pel que fa a l'Administració de la Generalitat Valenciana, Administració Local i Institucions dependents d'aquestes i altres serveis públics als quals fa referència la Llei, hauran de realitzar-se en un termini de tres

de l'empleat de la finestreta de torn allò que pot assumir la normativa.

De comprensió, no n'hi ha massa, i la voluntat no és excessiva, tret de casos excepcionals i sempre de funcionaris joves. En les oficines emplaçades a l'interior de l'edifici central de Correus de València tots els rètols figuren en bilingüe, per la presència de nombrosos empleats progressistes, que també n'hi ha. Però això no és massa freqüent en l'Administració, sobretot en aquelles institucions que ja funcionaven en el règim anterior i, per tant, són atapeïdes de buròcrates de la Sección Femenina o *centuriones* de Falange.

Per raons òbvies, aquest exemple que ara relatem, no el fèrem des de la redacció, ja que es tractava d'un casament. La parella, un d'ells el nostre corrector lingüístic, reompligué la corresponent sol·licitud per a formalitzar un matrimoni civil. El jutge —natural d'Albacete— es va negar a admetre la documentació perquè era redactada en valencià. A ell, les

raons que va adduir li semblaren d'allò més lògiques i normals: «no soy de aquí, i por tanto no tengo la obligación de entenderlo». Tampoc no volgué llegir els paràgrafs de la Llei d'Ús que s'esqueien al cas. Els nuvis, lògicament, tampoc no veien la necessitat d'omplir la sol·licitud amb l'idioma d'Albacete. I aquell dia no els l'acceptaren. Fou l'endemà.

La parella es presentà al Jutjat acompanyada de la figura dissuasòria d'un advocat, a més de considerar la possibilitat de dur un notari que alçàs acta de l'incident, si el jutge no acceptava els papers. I el jutge hagué de cedir, de mala llet, sí, però s'empassà el document en valencià i, damunt, la parella sol·licitava en el document que la boda se celebràs en l'idioma autòcton. La fonètica del representant de la Justícia era comprensiblement difícil, per la seua nacionalitat. Però, algunes nocions de l'idioma, sí que en tenia, atesa la seua propensió al *valensiano* de llibret de falla. Una mena de venjança manxega. I, quan tindran xiquets, els hauran de registrar. Més brega.

Pam amunt, pam avall, així trobem les coses en l'Administració Pública, en plena campanya del «Parlem Valencià», amb què la Conselleria de Cultura intenta convèncer el personal de la utilitat de conèixer l'idioma. Fora de les institucions, la campanya ha fet poca cosa. Les botigues continuen amb els rètols en cas-

A Correus no coneixen el carrer la Sang

/ Leopoldo Arner

tellà, i no se sap que l'Ajuntament haja mamprés alguna acció que millore la situació. Desitjosos de col·laborar, nosaltres suggeriríem al consistori de la ciutat que fes una petita rebaixa en els impostos a totes aquelles tendes que canviassen el rètol al valencià. González Lizondo, regidor de Unió Valenciana, s'hauria d'apuntar a la idea, tot i que som conscients de la complicada explicació que de l'acudit hauria de fer a la clientela.

Els grans magatzems hi posen voluntat. Galerías Preciados té els rètols en bilingüe. El valencià, de

l'Acadèmia, és clar, «al buçó que es a la planta 6 pots ficar el cupó». Això sí, en els de castellà ni una falta. I els anuncis per l'altaveu amb l'idioma de Julio Iglesias. El Corte Inglés és una de freda i una de calenta; només un rètol, però el més expressiu: Caixa. Tanmateix, pels altaveus ho reproduïxen tot en bilingüe. Amb un valencià magnífic. Menys els avisos particulars, ¡ai! Ningú no és perfecte. Dels bancs, no cal estendre's, les operacions comercials no coneixen més idioma que l'habitual. Però, sense problemes, encara no hi ha atracadors en llengua autòctona.

«Una lengua de campanario»

Toni Mestre, ànima i veu del programa *De dalt a baix*, pogué comprovar per ell mateix l'opinió que té del valencià el capellà Ignacio Valls, rector del Col·legi del Patriarca i un dels instigadors dels Evangelis en llengua blavera. Opinió, d'altra banda, gratuïta, atès que Toni Mestre li demanava dades sobre l'estat d'abandonament en què es troba el Col·legi.

—Yo le hablo en español, si no, cierro y se acabó.

—Escolte, fa un moment estàvem parlant en valencià —replicà Toni,

referint-se a la conversa d'abans de la gravació.

—Eso es una visión de campanario. Hablemos en chino o en inglés, eso me parecerá muy bien. Pero, no en un idioma que ni siquiera llega a Buñol. Oiga, eso es ridículo. ¿Cuánta gente en Valencia sabe hablar en valenciano? Mire, usted me pregunta en valenciano y yo le contesto en castellano.

—Aquest és un programa en valencià...

—Pues si es en valenciano, io sien-

to mucho, pero yo no sé la terminología técnica valenciana.

—¡Però si acabem de parlar en valencià vostè i jo!

—Lo siento, jo no conozco la terminología valenciana, y no la conozco porque no la tiene. Ni falta que hace.

En un país normalitzat, aquesta animeta divina seria client dels jutjats de guàrdia. Estalvieu-vos la demanda: ni aquest país és normal, ni es coneix cap jutge que vulga admetre demandes d'aquesta mena. Que Nostre Senyor el perdone.